

Movimientos del Pensar (Diaris 1932 – 1936). Ludwig Wittgenstein

Contingut

- 1.- Introducció
 2. – Resum diaris
 3. - Apunts/notes finals
-

1.- Introducció.

Podem tornar a parlar de Wittgenstein, rellegir-lo, endinsar-nos en la seva obra i vida, i no ens cansarà; ens tornarà a sorprendre, a desvetllar curiositat per **tot**. La seva personalitat complexa i atractiva, conté tots els ingredients per provocar-nos: Wittgenstein és brillant, geni, murri, ambigu, auster, enigmàtic, sensible, vanitós, crític, honest, pessimista, idealista, exigent, distant ...

Però, segurament, el que més el caracteritza, és la seva lluita i inquietud constants per mantenir una conducta de vida coherent, amb rectitud, per trobar-se a ell mateix.

Així ho veiem en tota la seva **densa** obra en la qual vida i filosofia van estretament lligades. En els seus diaris, en concret, s'hi mostren abastament aquestes característiques i trets que el van definir de manera tan polièdrica.

Les seves anotacions i pensaments, donen testimoni de la seva profunda reflexió ètica sobre la vida.

2.- Resum diaris

N'extraïem els aspectes que ens semblen més significatiu en quatre àmbits:

- La seva relació amb Margueritte
- Somnis/món oníric
- Religió/judaisme
- Confessions/mentides

En tots ells, hi veiem una cerca constant de pau i estabilitat humanes.

Relació amb Margueritte.

En els seus escrits, trobem Witt amb una baixa autoestima, patiment, immadura per portar a terme una "vida normal"... Qualifica de difícil el viure (com si fos més fàcil el treball filosòfic) que li priva mantenir una relació estable i convencional amb Margueritte, ja que ella el que sí desitja és precisament això: casar-se i formar una família convencional.

Malgrat això, Witt hi manté – amb Margueritte - un punt d'unió o contacte, com d'ajuda, per salvar-la – si s'escau – del possible fracàs o perill en què es pot trobar quan s'hagi casat amb Talla.

Tot i així, no deixa de ser una situació ambigua, contradictòria, perquè en el fons (de manera inconscient, potser) ell no es veu així de negatiu, o si més no, no s'ho creu. Sembla que no li agradi adonar-se de les seves mancances.

Segurament que el ser molt més gran que Margueritte, per la seva dualitat/indefinició sexual, per mantenir una conducta tan radical i antiburguesa, i per la influència que tindria de Weininger, foren motius per trencar la seva relació sentimental amb ella.

No obstant, i com hem esmentat, tot i aquesta ruptura, Witt evoca força records i afecte envers ella amb sentiments de protecció, que no de domini. (pp. 85,87,88).

Somnis/món oníric.

Dels tres relats que hi menciona, la primera associació que ens ha passat pel cap, a part de la connexió amb Freud, ha estat la relació amb el cineasta Ingmar Bergman (també tan preocupat per la vida, la mort, la transcendència, la rigidesa, la moral, el destí, el surrealisme...).

No sabem si realment en la darrera etapa de la vida de Witt en va poder tenir alguna influència cultural, ja que Bergman seria encara molt jove, però n'hem rebut aquesta impressió.

Pel que fa a Freud, entenem que formulava que els somnis podien respondre al desig que tenia la persona perquè es fes realitat alguna vivència o expectativa que tingués o volgués, malgrat que Witt no hi estava d'acord (p. 86). La valoració que en feia, de la teoria de Freud, era més aviat negativa, car considerava que la psicoanàlisi era una nova forma de mitologia, que podia estar encertada en algun aspecte, però que reduïa la persona a factors explicatius causals, quan, segons el *Tractatus*, la persona és un subjecte metafísic.

Tot i així, dels somnis que explica Wittgenstein, segons la biografia de Monk, en alguns casos en què es donaven aquestes circumstàncies personals, Witt els va interpretar en un sentit força psicoanalític. (pp. 261 i 263 Monk, *roda hidrauc. i heroï*).

Religió/judaisme.

Veiem que les referències de Witt a Déu apareixen amb més freqüència en aquest període. Necessita reconciliar-se amb Déu – per a ell, el sentit de la vida – i la religió no l'entén com a acceptació del món catòlic, sinó com la recerca d'un estat d'integritat, de coherència, de sentit ètic: "*..... qui sí que pot redimir és Déu, l'ésser humà no.*" (p. 92)

És molt important comprendre la idea que Witt repetia incessantment quan es referia a la religió: no és possible elaborar una teoria explicativa i justificadora de les veritats o dogmes de la religió. No és possible justificar racionalment la fe, sinó només abandonar-s'hi.

Qui fa de la religió una teoria, en el fons amaga el seu poc coratge a viure d'una manera coherent amb el que creu. Mai no li va agradar el catolicisme, justament perquè raona massa teològicament el que no es pot raonar.

Confessions/mentides.

Witt mostra una necessitat – que trobem quasi peremptòria – de revelar allò que el turmentava des de feia temps. Aquesta postura el fa sentir incòmode, indecent, incoherent, en contradicció.

La seva autoexigència i sentit ètic del fer en la vida, el porta a confessar-se públicament per alliberar-se de la sensació d'impuresa, per superar l'orgull i la vanitat que fan que se senti culpable, pecador,

mentider... (per haver amagat la seva ascendència jueva, negar el càstig sever a una nena alumna i haver mostrat por durant la I Guerra Mundial) .

En definitiva "rebaixar-se" a un acte d' humilitat, ja que Witt volia causar bona impressió als altres, necessitava que se'n tingués bona opinió i no mostrar feblesa. Donava molta importància a transmetre aquesta imatge – malgrat que pogués ser falsa i ell ho sabés –, cosa que el podia empènyer a no dir la veritat (p. 93).

Les seves confessions dels propis pecats constitueixen una mostra de la seriositat amb què Witt veia en l'ètica una dimensió essencial de l'ésser humà com a subjecte metafísic. Sentir-se culpable li és una experiència que expressa com "Déu desaprova la nostra conducta".

L'ètica no és una simple qüestió de comportament mínimament acceptable, sinó l'única via per accedir a allò que és més alt.

3.- Apunts/notes finals

Ens hem aventurat a "explorar" el complex pensament de Witt que s'entrelluca a través d'aquestes anotacions, conscients de la dificultat que ens implicaria arribar, encara que fos una espurna, a la seva comprensió i essència.

Però ens hi hem llençat perquè, en un primer moment, ens hem deixat portar per la proximitat que ens ha semblat trobar en aquests diaris, pel caràcter "planer" i humà que hem detectat en algunes observacions personals (tot i no oblidar el que la seva filosofia i idea són i pretenen ser), car en molts moments de la nostra vida, també ens hem vist com ell: dèbils, pessimistes, idealistes, incompresos... I immersos en un món que no ens ho posa fàcil.

No obstant, a mesura que hem anat rellegint-lo i evocant les excel·lents exposicions plantejades, ens hem sorprès i sentit atrapades i engrescades a continuar i insistir en saber-ne més d'ell, perquè realment apassiona i atreu, des de les seves reflexions més elementals (punt on creiem just ens trobem) fins a les més elaborades i complexes.

Després de llegir Witt, ja no ens podem sentir com abans, ens ha canviat, ens ha "tocat". Segurament no en la dimensió que cal i que tot el seu pensament destil·la, però quelcom d'això també ens queda: el que hem copsat i el que ens resta; potser també per tenir-ne una visió més crítica i no caure així en els tòpics habituals sobre aquest pensador.

Redacció: Fina Böher

Equip: Fina i Montserrat Ribas

Abril 2009